

BESLUT

2020-05-25

Dnr: 20/00266

SAKEN

Nordegren & Epstein i P1, 2020-01-16, inslag om primärvalsprocessen i USA;
fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om Demokraternas presidentkandidater i primärvalsprocessen i USA. I inslaget diskuterades bland annat en konflikt mellan två demokratiska presidentkandidater under slutdebatten och att riksprocessen mot president Donald Trump hindrade dessa presidentkandidater från att bedriva sina kampanjer inför de viktiga primärvalen i delstaterna Iowa och New Hampshire. Följande sades.

(Programledare 1) – Det kan ju gynna vicepresidenten eller tidigare vicepresidenten Joe Biden som ju haft problem med sin korrupte son och förre borgmästaren [namn] som också gjorde ganska bra ifrån sig i den tråkiga debatten.

Därefter återkopplade den andra programledaren till diskussionen om konflikten mellan presidentkandidaterna i början av inslaget och följande sades.

(Programledare 2) – Men det är bara en sak här nu som jag sitter och tänker på. Jag har ju också följt den här rapporteringen då har jag fått ett intryck av att [namn senator] ändå sa att han hade gick med på att han sagt det här. (Programledare 1) – Nej. (Programledare 2) – Han har aldrig gått med på det detta? (Programledare 1) – Nej. Nej, han har sagt att det var en feltolkning av ett telefonsamtal. Men sen kan det ju också bli jokern för New York borgmästaren och miljardären [namn] som enligt åtminstone hans egen åsikt är den enda som verkligen har chans att vinna över Donald Trump i november. Vi byter ämne.

ANMÄLAN

Anmälaren invänder mot att en av programledarna beskrev Joe Bidens son, NN, som korrupt. Denne är inte anklagad eller åtalad för korruption i USA utan tvärtom friad från anklagelser där.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Nordegren & Epstein är ett dagsaktuellt, underhållande och kommenterande radioprogram där programledarna diskuterar olika frågor med varandra och inbjudna gäster. Tonen är ledig med ett personligt, reflekterande och spontant programledarskap. De har en kommenterande roll med ett personligt anslag. *Nordegren & Epstein* har sänts i många år och formatet är väl känt för lyssnarna. Därmed är publiken bekant med programledarnas spontana och ibland tillspetsade formuleringar.

Vad gäller sakligheten i programledarens uttalande om NN vill SR framhålla att det är en välkänd företeelse att politiska ledares nära familjemedlemmar får förmånliga uppdrag. I den amerikanska debatten har USA:s tidigare vicepresident och nuvarande presidentaspirant Joe Biden och hans sons förhållanden varit i centrum för den politiska diskussionen. President Donald Trumps påtryckningar för att ukrainska myndigheter skulle undersöka Joe Bidens och hans sons NN:s förhållanden, särskilt avseende oljeföretaget Burisma Holdings, ledde till riksriättsåtal mot president Donald Trump år 2019. Presidenten friades av senaten i februari 2020. Frågan om NN:s roll har dock fortsatt att leva vidare och kommer med stor sannolikhet också att spela en viktig roll i presidentvalsdebatten, i synnerhet om hans far utses till demokraternas presidentkandidat vid demokraternas konvent i juli 2020.

Bakgrunden till korruptionsanklagelserna och debatten är att vicepresident Joe Biden under president Barack Obamas presidentskap hade en central roll i förhandlingar med Ukraina och Kina. År 2014 erbjöds och fick NN styrelseuppdrag i ett av Ukrainas största naturgas och oljeföretag, Burisma Holdings, ägt av en ukrainsk oligark och tidigare politiker. För detta styrelseuppdrag erhöll NN enligt uppgift en månatlig ersättning av 50 000 US dollar (cirka 450 000 SEK). NN:s advokatbyråkolleger avrådde dock från uppdraget som ansågs olämpligt. Eftersom NN:s far var vicepresident och spelade en central roll i USA:s politik gentemot Ukraina ansåg många både i Ukraina och i Obama-administrationen att detta utgjorde en allvarlig intressekonflikt. NN avslutade sitt uppdrag i april 2019.

NN följde också med sin far, vicepresidenten, till Kina där han introducerades till ledande kinesiska investerare. NN förhandlade som ombud för två kinesiska

affärsmän en investering på 40 miljoner dollar i ett projekt för flytande naturgas Louisiana. En av dessa skänkte i samband med detta en 2,8 karats diamantring till NN. Denne affärsman dömdes senare för mutbrott i USA och för korruption i Kina. NN har i intervjuer medgett att han fått uppdrag som han inte hade fått om han inte varit vicepresidentens son. Han har också beklagat att detta skadat hans fars kampanj. Han har inte velat diskutera beloppens storlek eller varför just han som inte talar ukrainska, saknar expertkunskap om naturgas och oljeindustrin varit kvalificerad för dessa uppdrag. NN har dock betonat att det han gjort inte är olagligt.

Trots att synen på NN varit starkt partiskiljande mellan demokrater och republikaner särskilt under riksprocessen mot president Donald Trump råder bred konsensus om att Joe Bidens sätt att ta med sin son i USA:s officiella delegationer till Ukraina och Kina och att NN:s följande uppdrag och ersättningsnivåer varit olämpliga.

Att i ett talkshowprogram kortfattat beskriva att Joe Biden har problem med sin 'korrupte' son är enligt SR rimligt mot denna bakgrund. SR kan framhålla att NN:s handlande också stämmer in på gängse definitioner av korruption.

SR har även återgett definitionen av korruption som finns på Transparency International Sveriges webbsida. Av denna framgår bland annat följande. Korruption brukar anses föreligga när någon utnyttjar sin maktposition för att gynna sig själv. Det kan även handla om att gynna ett intresse som står beslutsfattaren nära, till exempel när en politiker som tar emot ett bidrag till sitt parti mot löfte att verka för ett visst politiskt beslut. Korruption är inte ett rättsligt begrepp i svensk lagstiftning utan man preciserar det straffbara området som tagande och givande av muta, trolöshet mot huvudman, bedrägeri, jäv, förskingring eller andra rättsliga begrepp. Korruption får ses som ett samlingsbegrepp för flertalet oegentligheter.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att *Nordegren & Epstein* är ett lättare aktualitetsprogram med en del underhållande inslag. Programledarskapets personliga ton, som får anses vara känd för lyssnarna, ger ett visst utrymme för värderande omdömen. Nämnden konstaterar att programledaren uttalade sig om NN på ett värderande sätt. Mot bakgrund av programformen och vad SR anfört i sitt yttrande anser granskningsnämnden att inslaget inte strider mot kravet på opartiskhet. Vad anmälaren anfört medför heller inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfieldt, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Hanna Teleman

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.